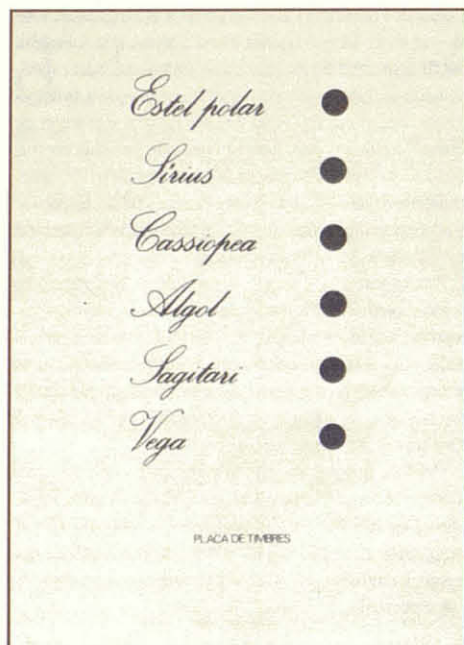

La poesia, és a dir, la utopia

La poesia, és a dir, la follia
VICENÇ ALTAIÓ

Si a la pregunta de si l'auge actual de la poesia és natural, hi canviem "natural" per "artificial", o sigui, "fals", aleshores la meua resposta és que un tal apogeu no es tracta pas de cap bluf.

I en què consisteix, aquest auge? Suposo que, principalment, en un augment de públic als recitals de poesia i en una multiplicació del nombre d'aquests recitals.

Potser també s'ha incrementat l'edició de llibres de poesia: ho ignoro. I tal vegada se'n venen més, de llibres de poesia: tampoc no ho sé; ni conec a què es deu el fet que vagi tanta gent a les lectures de poesia.

Ultra això, probablement —no n'estic segur—, la poesia gaudeix d'una mica més de consideració social avui que fa uns anys, la qual cosa no té gaire importància, i aneu a saber si fins i tot és negativa.

Ara bé, què entenem per poesia? Per respondre-hi, em situaré en la utopia i la ucrònia i el mai als quals ens és llegut d'anar per sigui quin sigui el motiu i, més que més, per pensar sense el llast de l'espai i el temps.

Poesia ho és tot, tal com sona. No hi ha normes, ni gustos, ni ideologies ni teories, ni tradició ni consensos culturals, ni judicis de la crítica, que, sense caure en l'atròfia de pensament, puguin dogmatitzar que "això és poesia i això no ho és".

Una imatge, un objecte, una acció, una notícia de diari, centenars de pàgines escrites en prosa —i més o menys filosòfiques o narratives, o no—, una frase quotidiana, una pedra, són poesia.

Es tracta de la pretesa barbàrie del "tot s'hi val", que tant horrotitza els benpensants i que desconstrueix, intel·lectualment, tants d'entramats d'interessos culturals.

I tothom, sense cap jerarquia ni distinció, és poeta. No pas tothom pot ser poeta, sinó que tothom ho és, àdhuc si no sap que ho és. Desapareix així el gremi dels poetes constituït entre multituds de suposadament no-

poetes.

Evidentment, aquesta posició utòpica fa riure des del pragmatisme del mercat cultural i fa venir vertigen si la pensem bé, i, si per sort fos generalitzada, enderrocaria moltes torres de prestigi basades en unes opinions —opinions i prou— sobre què és i què no és poesia, les quals opinions, com més s'acosten als dogmes establerts per la tradició canònica, més autoritat tenen en el món cultural conservador. I l'autoritat no té res a veure amb la poesia entesa des de la posició que manté que tot és poesia.

En conseqüència, veiem dues posicions per entendre què és poesia, les quals es subdivideixen respectivament en moltíssimes més. L'una, la qualificariem de convencional, tradicional i acadèmica, i l'altra d'utòpicament anarquitzant. La primera assevera que és poesia allò que la tradició —que es va modificant a poc a poc— diu que ho és, sobre la base d'unes normes comunament acceptades. La segona assumeix la tradició —no pas contra la tradició— i accepta així mateix allò que no prové de la tradició dominant, que ve d'altres tradicions (ja que, al capdavant, tot té el darrere una tradició).

Per exemple, pertanyen a la primera posició la desqualificació de determinades formes poètiques pel fet de no tenir tradició en català, o negar que la poesia no discursiva sigui poesia, o els qüestionaments excoents de la poesia emparentada amb la tradició de les avantguardes.

Tot amb tot, d'antuvi delimitarem el camp de la poesia a la poesia escrita, la feta amb mots. Aquesta poesia té una especificitat que no tenen d'altres menes de poesia que són barreja de mitjans, com verbigràcia, la poesia visual (la qual, dit sigui de passada, sempre ha donat uns resultats ben magres, al meu parer, tot i que ara comencem a adonar-nos que ha estat, la poesia visual, la prehistòria o premonició d'interessants híbrids de gèneres engendrats avui en la informàtica).

Aquesta especificitat literària tranquil·litza

Poesia ho és tot, tal com sona. No hi ha normes, ni gustos, ni ideologies ni teories, ni tradició ni consensos culturals, ni judicis de la crítica, que, sense caure en l'atròfia de pensament, puguin dogmatitzar que "això és poesia i això no ho és".

una mica. Poeta és qui fa poemes amb mots, és qui escriu mots i diu que aquests mots conformen un poema.

Des de la perspectiva diguem-ne anarquitzant, però, tots els corrents estètics, teòrics, ideològics dins la pràctica de la poesia entren en el concepte de poesia. Cap corrent hi és rebutjat per cap altre. Tots hi conviuen. I les lluites estètiques, ideològiques i teòriques —interessants o no— entre aquests corrents formen part d'aquesta convivència, hi són inel·ludibles.

Un cop aclarit pel boc gros el meu punt de vista sobre què és poesia, em puc demanar si aquesta segona manera, la utòpica, d'entendre la poesia participa en l'auge actual de la poesia (que dono per cert, si més no tocant a les lectures públiques de poesia).

Hi responc que sí. Unes sèries diverses i contradictòries de recitals, organitzats sobretot per poetes joves, han anat obrint durant els darrers anys les nocions al voltant de la poesia.

Alguns escrits —de poetes i de crítics literaris joves— també van contribuir a aquesta obertura vers una pluralitat, més rica fins ara, en poesia i contra unes concepcions que n'exclouen d'altres.

Per acabar, tot plegat ho he escrit amb el benentès que les avantguardes constitueixen una tradició, a hores d'ara ben convencional i per a alguns —els més postmoderns, com aquell qui diu— incorporada ja a la tradició general i per a altres —que diguéssim més antiquats— encara ignorada.

Val a dir que la meua visió, el meu discurs, no és pas avantguardista, sinó molt més ampli, i que l'auge actual —si voleu relatiu— de la poesia comporta una desacademització, una desinstitucionalització, un obriment. Ho veig amb optimisme. Els prejudicis immanents a la institució literatura i apedaçats pels professionals de l'anàlisi i del

comentari literaris es van arnant.

Aviat serà ridícul l'establiment de compartiments estancs entre poesia discursiva, visual, poesia-acció i d'altres intents oportunistes d'establir subgèneres en la poesia. I els gèneres (poesia, narració, assaig, etc.) també es dissoldran en l'escriptura, un desideratum utòpic que deixarà enrere l'historicisme inherent al concepte de literatura.

■ CARLES HAC MOR

